

РІБЦУН Ю. В.

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
«МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»
(8 клас)**

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут спеціальної педагогіки

РІБЦУН Ю. В.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
«МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»
(8 клас)

Київ
2016 р.

УДК 376.36 : 373.312.141

ББК 74.5

Р 49

Рецензенти:

Мартинчук О. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини;

Куравська Л. С. – директор Васильківської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату І–ІІ ступенів.

Р 49 Рібцун Ю. В. Навчальна програма «Музичне мистецтво» (8 клас) : комплект навчальних програм для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із тяжкими порушеннями мовлення. – К, 2016. – 22 с.

У навчальній програмі «Музичне мистецтво», узгодженій із вимогами Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, з урахуванням психофізичних особливостей дітей із тяжкими порушеннями мовлення, представлено тематичну реалізацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи, яка сприяє паралельному забезпеченню музичного і мовленнєвого розвитку учнів, подано перелік орієнтовних показників сформованості галузевої компетентності школярів на кінець навчального року.

Програма адресована вчителям 8-их класів спеціальних навчальних закладів для дітей із тяжкими порушеннями мовлення, загальноосвітніх навчальних закладів за умов інклюзивного та інтегрованого навчання і спрямована на реалізацію вимог, передбачених освітньою галуззю «Естетична культура».

Зміст

Пояснювальна записка	4
Музичне мистецтво і сучасність	7
Відлуння епох у музичному мистецтві	7
Музика у діалозі із сучасністю	14
<i>Показники сформованості галузевої компетентності учнів</i>	19
Додатки	21
Додаток 1. Музичні твори для сприймання та виконання учнями	21

Щира, світла, промениста
Хай усіх єднає пісня,
Хай лунає людям на добро!
Юрій Рибчинський

Пояснювальна записка

Старша ланка загальноосвітньої школи для дітей із тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ) передбачає формування та удосконалення цілісного комунікативно-мовленнєвого, інтелектуального, естетично-духовного, емоційного, фізичного розвитку дитини в умовах предметного навчання, морально-етичне її виховання, формування природничо-наукового і гуманітарного світоглядів, що повністю відповідає Проекту Закону України «Про освіту» (2016 р.). Зокрема у ст. 21 «Освіта осіб з особливими освітніми потребами» цього Проекту зазначається, що держава створює всі умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами в отриманні якісної освіти, з урахуванням індивідуальних можливостей, нахилів, здібностей та інтересів, індивідуальних психофізичних можливостей та у тій формі, яка для кожної дитини є найоптимальнішою.

Музичне мистецтво відноситься до предметно-орієнтованого циклу старшої школи. Згідно з Додатком 11 до наказу МОН України № 416 від 9.04.2015 р. у Типовому навчальному плані спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня для дітей з тяжкими порушеннями мовлення з навчанням українською мовою у 8 класі в рамках освітньої галузі «Естетична культура» передбачено вивчення навчального предмета «Музичне мистецтво» (1 год. на тиждень).

Важливість вивчення музики учнями старших класів із ТПМ обумовлена її специфічною цілющою мовою у вигляді образів, звуків, ритмів, які сприймаються на слух. Незважаючи на тривале проведення логокорекції, удосконалення фонематичних процесів школярів ще потребує проведення цілеспрямованої роботи.

Звук у цілому впливає на тіло, душу та розум людини, адже не дарма швейцарський доктор медицини Ганс Дженні зазначав: «Звук – це не безладний хаос. Це динамічний, але впорядкований паттерн». Здавна відомо, що звукові частоти можуть бути зцілювальними: так, звук 285 Гц дає відчуття легкості в тілі, 396 Гц – вивільнення від страхів, 417 Гц – розв'язання внутрішніх конфліктів, 528 Гц – зцілення ДНК, відновлення клітин, 639 Гц – гармонізацію відносин.

Спів сприяє підйому життєвого тону, покращує кровообіг, що, в свою чергу, позитивно впливає на голосові зв'язки, мигдалини, лімфовузли, підвищує імунітет, активізує діяльність головного мозку, покращує пам'ять, розвиває дихальну функцію. В результаті учнями із ТПМ легше сприймається будь-яка навчальна інформація, ними значно легше переносяться респіраторні захворювання, що в цілому підвищує успішність.

Вагоме значення для особистісного розвитку школяра, збагачення та гармонізації його внутрішнього духовного світу, усвідомлення ролі мистецтва в

житті людини, розуміння мистецьких цінностей сучасності має опосередковане музикою знайомство з талановитими композиторами і співаками, шедеврами світової музики, випробуваних часом.

Все вищезазначене спонукало до створення навчальної програми з музичного мистецтва, спрямованої на підвищення духовно-творчого потенціалу навчально-виховного та корекційно-розвивального процесу.

Розроблена програма «Музичне мистецтво» (8 клас) цілком узгоджена з Проектом концепції загальноосвітньої школи України, Проектом концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. (Стратегічна дорадча група «Освіта», кер. Г. Касьянов), що передбачає реалізацію освіти як гаранта забезпечення високих соціальних стандартів через продукування свідомих, культурно освічених, суспільно активних громадян, конкурентоспроможних на європейському і світовому ринках праці.

Слід зазначити, що зміст навчальної програми з музичного мистецтва для 8 класу є авторським, адже з програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Музичне мистецтво» (5–8 класи) (укл. Б. М. Фільц, І. М. Белова, Г. Б. Букреєва, М. С. Демчишин, Л. М. Масол, О. В. Мільченко, О. М. Павленко) взяті за основу лише векторні освітні лінії.

Розроблена програма ґрунтується на засадах демократизму, дитиноцентризму, рівного доступу до якісної освіти, врахування вікових особливостей розумового, фізичного і психічного розвитку дитини, індивідуалізації, диференціації і варіативності, цілісності і наступності. Вчитель, спираючись на діалогову стратегію педагогічної взаємодії та враховуючи пізнавальні, мовленнєві та психоемоційні особливості учнів цього віку, здійснює паралельне вирішення загальних навчально-виховних і корекційно-розвивальних завдань.

Програма має *табличну структуру* та складається з трьох колонок (див. табл. 1). Перша з них розкриває зміст основної ланки загальної освіти, тобто такий комплекс наукових відомостей, знань, навичок і способів дій, з якими знайомляться та які засвоюють учні у рамках освітньої галузі «Естетична культура», повністю узгодженої з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти. Друга колонка висвітлює державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, адаптовані до вимог загальноосвітньої школи для дітей із тяжкими порушеннями мовлення. Третя являє собою корекційно-розвивальні лінії, які враховують мовленнєвий, пізнавальний, особистісний розвиток дітей із ТПМ, особливості їх сенсомоторики та емоційно-вольової сфери, а отже, розкривають спрямованість корекційно-розвивальної роботи.

Тематика запропонованих завдань, обсяг і ступінь їх складності повністю відповідають віковим і психофізичним особливостям учнів і в цілому узгоджені з обсягом матеріалу та визначеного навчального часу.

Завершує програму чотирьохкомпонентний *перелік орієнтовних показників сформованості галузевої компетентності* школярів на кінець навчального року, що обумовлений основними завданнями курсу та корекційно-розвивальними

потребами учнів: а) аудіовально-мовленнєвий компонент; б) вокально-мовленнєвий компонент; в) інформаційно-мовленнєвий компонент; г) особистісно-мовленнєвий компонент.

У Додатку представлені рекомендовані для сприймання та відтворення учнями музичні твори, які в разі необхідності можна варіювати в межах навчального матеріалу.

Запропонована програма дасть змогу педагогам познайомити школярів з емоційно і творчо насиченим світом музичного мистецтва, найкращими зразками світової та вітчизняної культури.

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО І СУЧАСНІСТЬ

Зміст основної загальної освіти	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно- розвивальної роботи
<i>Тема 1. Відлуння епох у музичному мистецтві (16 год.)</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Роль музичного мистецтва в різні історичні епохи. ▪ Академічна та розважальна музика, її життєвий зміст і призначення. ▪ Стьльові напрями розважальної музики (джаз, рок, диско). ▪ Композитори минулого та сучасності. ▪ Музична спадщина видатних представників різних національних культур. <p>Орієнтовні тематичні завдання: слухання музичних творів; спів, хороспів; інтерпретація</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>слухає:</i> <ul style="list-style-type: none"> – цілі музичні твори, у т. ч. й іноземною мовою, <i>розуміє</i> їх основний зміст (іноземні – з використанням словника і допомоги педагога); <i>помічає, вирізняє</i> гармонійні співзвуччя в українській народній пісні; – фрагменти музичних творів, <i>характеризує</i> їх, зазначаючи особливості мелодії, ритму, динаміки та фактури; • <i>диференціює</i> на слух: <ul style="list-style-type: none"> – академічну та розважальну музику; – композиторські та народні пісні; – стильові напрями розважальної музики (джаз, рок, диско, блюз, поп-музика), бардівську, народну пісню; • <i>порівнює</i> стильові напрями розважальної музики за сферами їх емоційного впливу на людину; • <i>висловлює</i> особистісно-ціннісне ставлення щодо почутих музичних творів; • <i>інтерпретує</i> зміст прослуханих творів відповідно до соціокультурного контексту, розкриває гуманістичні ідеї та втілений життєвий зміст (за зразком, з опорою на навідні запитання педагога); • <i>простежує:</i> <ul style="list-style-type: none"> – вдале поєднання музики та поезії в пісні, <i>прагне</i> самостійно <i>добирати</i> до тексту відповідну мелодію (на знайомому та незнайомому музичному матеріалі); – взаємодію та синтез мистецтв у сучасній естраді (на прикладі шоу, мюзиклів, відео-кліпів тощо); • <i>вміє записувати</i> мелодію під диктовку педагога (поділ на такти, визначення мотиву, 	<p>Формування ставлення до музичної освіти як важливої невід’ємної складової загальної культури людини.</p> <p>Формування вміння бачити інтонаційно-образну драматургію музичних творів.</p> <p>Формування контекстуального рівня лексичних узагальнень іменників (арія, бельканто, блюз, джаз, диско, імпровізація, кантата, мюзикл, піцікато, поп-музика, рок, симфонія, синкопи, соната, спіричуел, сюїта, сюрреалізм, токато, хабанера, шоу), відносних прикметників (академічний, поліфонічний, психоделічний (рок).</p>

<p>музичних творів; музичні диктанти; відвідування музичних театрів, філармоній, концертних залів, літературних та художніх музеїв; участь у шкільних концертах; колективні обговорення; дискусії; музичні вікторини; описові розповіді; читання та слухання літературних творів з бібліографічними даними про композиторів чи описами або розповідями про зміст музичних творів; розгляд репродукцій і фотографій із зображенням портретів, пам'ятників видатним композиторам; музичні ігри «Поміркуймо разом», «Відгадай мелодію (композитора)», «Вмілий диригент», «Чарівний мікрофон», «Шкільний оркестр»,</p>	<p>фрази, речення, періоду) (з опорою на графічні схеми);</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>помічає, відтворює</i> ритмічний малюнок пісні, <i>спирається</i> на нього при розучуванні та відтворенні музичного твору; • перед розучуванням пісні <i>аналізує</i> ритм мелодії, звертає увагу на зміщення акцентів (синкопи); • <i>продумує</i> виконавський план твору, враховуючи динамічний і темповий розвиток музики, визначаючи кульмінацію; • розучуючи та виконуючи пісню, <i>слідкує</i> за правильною вимовою приголосних, родових, числових і відмінкових закінчень; • <i>відтворює</i> по пам'яті пісні, вивчені у попередніх класах; • <i>знає</i> напам'ять та <i>співає</i> державний гімн України (під музичний супровід); • <i>виконує</i> тематичні пісенні твори вітчизняних та зарубіжних композиторів, <i>співає</i> народні пісні (з опорою на аудіозаписи, караоке, ритмічні малюнки, відео-кліпи; за завданням педагога та самостійно); • <i>прагне</i> до творчої самореалізації за допомогою музики; • <i>має уявлення</i> про: <ul style="list-style-type: none"> – мелодію як основний засіб музичної виразності; – народну пісню як основу української естради; – академічну (серйозну) музику як створену у відповідності до певного стилю, традицій, яка відповідає певним правилам і зразкам, що пройшли випробування часом; як глибоке та змістовне мистецтво, до якого відносять твори академічних стилів, жанрів і форм, кращі зразки народної творчості; – легку (розважальну, естрадну) музику як нескладну за змістом, переважно просту за формою, доступну для сприймання широкого кола слухачів (розважально-танцювальна, поп-музика, оперета); – художньо-стильові напрями ряду культурних епох і їх окремих представників: <ul style="list-style-type: none"> ✓ епоха Відродження (XIV – XVII ст.) – барокко (утвердження мажорно-мінорної системи, поява нових музичних жанрів: опери, ораторії, кантати, сонати, концерту, нових музичних форм партити, сюїти, фуґи; сольного виконавства – бельканто; поліфонії; Й.-С. Бах, А. Вівальді, Г.-Ф. Гендель, А. Кореллі, 	<p>Удосконалення вміння формулювати культурно-нормативне оцінне судження щодо певних фрагментів навчального змісту; його значущість для себе та суспільства. Закріплення вміння висловлювати переконання в необхідності орієнтуватись на морально-культурні цінності у власному житті. Удосконалення вміння будувати паритетний пошуковий діалог, незважаючи на неспівпадіння думок, позицій іншого, з одночасним толерантним і коректним обстоюванням власних поглядів. Вправління у розрізненні та уточненні значень паронімічних пар іменників (диск – диско, блюз – шлюз – флюс – плюс, рок –</p>
--	---	---

<p>«Музикознавець»; пояснення значення афоризмів, крилатих виразів про музику; бесіди «XX ст. – століття музики», «Безмежний світ музики», «Ода музиці», «Музика – таємнича, ледь розкрита книга» (М. Рильський), «Порятунок митців у творчості»; «Король інструментів орган», «Взірець духовної та музичної гармонії» (Г.-С. Бах), «Гордість нації» (німецький історик Й. Форкель про Г.-С. Баха), «Одвічний сучасник» (Г.-С. Бах), «Гармонія Всесвіту у творах Г.-С. Баха» (за висловом А. Ейнштейна); «Бахівський дух творів композитора Е. Віла-Лобоса»; «Використання авангардистських прийомів, звернення до академічних стилів і</p>	<p>Ж. Люллі, К. Монтеверді, Г. Перселл) та класицизм (єдність і порядок у світі; віденська класична школа, поява жанру симфонії; М. Березовський, Л. Бетховен, Д. Бортнянський, Й. Гайдн, Х. Глюк, В.-А. Моцарт);</p> <p>✓ епоха Нового часу (XVII – XIX ст.) – романтизм (особлива увага до почуттів людини, самоцінність духовно-творчого життя особистості; Р. Вагнер, М. Глінка, Е. Гріг, Ф. Ліст, Ф. Мендельсон-Бартольдї, М. Римський-Корсаков, Дж. Россіні, Ф. Шопен, Р. Шуман, Ф. Шуберт), реалізм (правдиве об’єктивне відображення дійсності; Ж. Бізе, Дж. Верді, М. Лисенко, М. Мусоргський, П. Чайковський) та імпресіонізм (відображення швидкоплинності та мінливості краси світу; К. Дебюссї, М. Равель);</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>розуміє</i> глибину, ліричність музичних творів, які пройшли перевірку часом (Й.-С. Бах, М. Березовський, Л. Бетховен, А. Ведель, М. Лисенко, В.-А. Моцарт, С. Прокоф’єв, П. Чайковський, Д. Шостакович, Ф.-П. Шуберт); • <i>розуміє, простежує</i>, зв’язно, лексично та граматично правильно <i>розповідає</i> про: <ul style="list-style-type: none"> – роль музики у розкритті вічних суперечливих тем людства (Добро – Зло, Любов – Ненависть, Життя – Смерть); збагачення та розвиток внутрішнього духовного світу людини, її звеличення; роль музичного мистецтва в різні історичні епохи для окремої людини та суспільства загалом (з опорою на зразок, з власного досвіду); – особливості і засоби виразності вербальної та музичної мови; – логіку розвитку музичних явищ як відображення явищ життя (доречно вживаючи музичну термінологію); – призначення та життєвий смисл академічної і розважальної музики; • <i>використовує</i> в мовленні спеціальну музичну термінологію під час колективних обговорень, у т. ч. <i>має уявлення про</i>: арію – п’єсу м’якого співучого характеру; блюз – ліричну, переважно сумну пісню афроамериканців; піцикато – прийом гри на струнно-смичкових інструментах шляхом щипання струн пальцями, що надає грі легкості та прозорості; симфонію – музичний твір із чотирьох частин (драматична боротьба, піднесене споглядання, гумористична чи танцювальна частина, бурхливий фінал); спіричуел – хоровий жанр, духовні пісні-гімни афроамериканців; сюїту – твір у циклічній музичній формі, який складається з кількох контрастних завершених частин, різних за змістом і побудовою; токату – твір для клавішних інструментів 	<p>рак – рик – рік, музика – мюзикл, фуга – дуга – хуга – хура, сюїта – суєта, арія – талія – балія, бард – бар, бард – кадр, бард – барс, соло – коло – воло, соло – сало).</p> <p>Уточнення значення іменників-омографів (орган – орґан).</p> <p>Уточнення розуміння іншомовного лексичного елемента «полі-» на позначення значної кількості чогось (поліфонія).</p> <p>Удосконалення лексико-семантичних мовних явищ синонімії на матеріалі відносних прикметників (академічний – серйозний, розважальний – легкий) та іменників (поліфонія – багатоголосся), антонімії на матеріалі відносних прикметників (академічний –</p>
---	--	---

<p>форм у творах А. Г. Шнітке»; «Й. Гайдн – засновник жанру симфонії»; «Л. М. Ревуцький – засновник лірико-епічної симфонії», «Симфонія як картина світу»; «Учень Левка Ревуцького – Платон Майборода», «Українська пісенна класика у творах П. Майбороди», «Образний зміст пісні «Моя стежина» (на вірш А. Малишка); «Від епохи класицизму до романтичного століття (творчість Л. Бетховена)», «Де брав він ці сумні тривожні звуки крізь щільну ту завісу глухоти?» (В. Рождественський про Л. Бетховена), «Вікно у романтизм» (соната № 14 Л. Бетховена); «Безсмертні мелодії опери «Кармен»,</p>	<p>(органу, клавесина); хабанеру – народний танець-пісню, що виник на Кубі та поширився в Іспанії; шансон – народну та естрадну пісню ліричного змісту з репертуару шансоньє;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>називає:</i> – основні складові мелодії (мотив, фраза, речення); – жанри академічної музики (симфонія, увертюра, інструментальний концерт, симфонічна поема); • <i>знає, називає та розрізняє:</i> – стилі і напрями мистецтва (барокко, рококо, класицизм, романтизм, реалізм), <i>має уявлення</i> про їх відображення в музиці (з опорою на текст підручника та розповіді педагога); – окремих композиторів минулого та сучасності, їх характерні риси творчості; – основні елементи музичної мови (ритм, темп), <i>вміє користуватися</i> ними при власному виконанні музичних творів; • <i>розуміє</i> багатозначність словосполучень та доречно <i>використовує</i> їх у контексті: – «сучасна музика» – на позначення музики, що створена в наш час, та музики, що відповідає сучасним ідеалам та прагненням незалежно від часу її створення; – «легка музика» – на позначення музики легкої за змістом та за сприйняттям; • <i>цікавиться</i> біографіями видатних композиторів, <i>читає</i> додаткову літературу про них; • за названим педагогом прізвищем композитора <i>називає</i> його ім'я (наприклад, Бах – Йоган Себастьян); • <i>складає</i> творчий портрет композитора (за схемою, планом); • <i>називає</i> композиторів за названим педагогом асоціативним рядом (наприклад: «український соловейко», опера, пісня – А. Б. Солов'яненко); • <i>наводить приклади</i> музичної спадщини видатних представників різних національних культур, характеризує окремі з них (з опорою на план, алгоритм, схему); • <i>аналізує</i> музичний твір, <i>простежує</i> взаємодію образів та проявів життя; • <i>має уявлення</i> про Й.-С. Баха як віртуоза-органіста, майстра імпровізації та чудового педагога; 	<p>розважальний, швидкоплинний – вічний (музика), минулий – сучасний) та іменників (гармонія – дисгармонія), багатозначності на матеріалі відносних прикметників (академічний – словник, відпустка і музика; легкий – музика, сумка і думка; серйозний – музика і юнак) та іменників (транскрипція – звуків і вільна обробка музичного твору для ін. інструментів, яка має самостійне художнє значення). Удосконалення лексичної системності у вживанні прикметників (розважальний – розважливий, стильовий – стильний – стилістичний – стилізований), іменників (соната – сонет, диск – диско, музика – мюзикл,</p>
--	---	--

<p>«Струнні та ударні інструменти як важливі складові оркестру»; «Й. Штраус – король вальсу»; «Пісенний джаз І. О. Дунаєвського»; «Видатні майстри французької пісні», «Перлини мистецтва французької пісні Едіт Піаф», «Атмосфера затишку та довіри у творах Джо Дассена», «Магічне звучання голосу Патрісії Каас»; «Феномен авторської пісні», «XX ст. – століття джазу», «Ритмічний і мелодійний характер джазу», «Епоха джазу Луї Армстронга»; «Пісні-сповіді (блюз)», «Етно-джаз як синтез джазових гармоній і ритмів з українським фольклором»; «Потужна хвиля рок-музики Е. Преслі», «Епоха «The Beatles»»; «Фредді Мерк'юрі – визначний</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розуміє</i> музику сюїт Й.-С. Баха як чергування народних танців, жанрових сцен чи концертних п'єс, різних за настроєм, темпом та образами; • <i>простежує</i> величну широту розгортання твору, що нагадує суцільний, безупинний потік, величну життєствердуючу силу та свободу духу, глибину почуттів і думок, втілених у творах Й.-С. Баха; • <i>розуміє</i> музику Л. Бетховена як гармонійне створення цілісного зосереджено-стриманого, скорботного образу засобами музичної виразності, шляхом поєднання розмірених, хвилеподібних, монотонних звуків, темного колориту, задумливих акордів на реалізацію безперервної роботи думки, її напруженості; • <i>характеризує</i> «Місячну» сонату № 14 Л. Бетховена як втілення ліричності, свободи, емоційної насиченості та витонченості, складної гами пристрастей, переходу від глибокої скорботи до палкого протесту, від лірико-філософських роздумів до дії та боротьби; • <i>розповідає про</i> жанр лірико-епічної симфонії у творах Л. М. Ревуцького; <i>характеризує</i> симфонію № 2 як твір, своєрідність якого пов'язана із прямим запозиченням його тематичного матеріалу з українського фольклору (за умовами конкурсу на кращий симфонічний твір у результаті тривалого вивчення української народної музики, створення численних обробок народних пісень); <i>простежує</i> світ образів симфонії № 2 (картини природи, що пробуджується, побутові замальовки, радісне свято, жартівлива сценка); <i>перераховує</i> основні теми («А ми просо сіяли, сіяли», «Ой весна, весниця», «Ой на горі мак»); • <i>має уявлення</i> про Й. Штрауса як майстра танцювальної музики (вальси, польки, галопа, мазурки, марші, скерцо, оперети); • <i>переказує</i> зміст однієї з найчарівніших опер нашого часу – «Кармен» Ж. Бізе на сюжет новели П. Меріме (простий і запальний сільський парубок, сержант Хозе, на якого в селі чекає наречена Мікаела, закохався в красуню – циганку Кармен, пристрасну й волелюбну; заради цієї любові він кидає службу, наречену, стає контрабандистом і, врешті-решт, убиває Кармен, закохану в тореадора Ескамілью); <i>простежує</i> одночасно ліричну і трагічну музику опери, сповнену життям і світлом; • <i>має уявлення</i> про Ейтора Вілла-Лобоса – бразильського композитора, диригента, 	<p>опера – оперета – ораторія, кантата – соната, сифон – симфонія, романтика – романтизм – роман, шанс – шансон – шансоньє, шансон – фасон). Удосконалення навичок словотворення від іменників (імпровізація – імпровізувати – імпровізований). Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії. Акцентування уваги на лексичній і граматичній правильності мовлення. Стимулювання пізнавальної та мовленнєвої активності. Сприяння емоційному насиченню. Збагачення емоційно-музичного досвіду. Підвищення естетичної свідомості, загальнокультурної та</p>
---	---	--

<p>лідер гурту «Queen»; «Океан Ельзи» – зірка України»; «Музичні символи нашої Батьківщини у творах Тараса Петриненка» (на матеріалі пісень «Україна», «Господи, помилуй нас»), «Український тенор Анатолій Солов'яненко», «Український соловейко А. Б. Солов'яненко»; «Славна й співуча Ніна Матвієнко», «Пробудження та возвеличення духовної сили українського народу у піснях Ніни Матвієнко»; «Творчість тріо Мареничів»; «Ліричні пісні Володимира Івасюка»; «Червона рута» як символ української естрадної музики» (С. Ротару)</p>	<p>гітариста, музичного діяча ХХ ст., засновника національної музичної класики Бразилії, одного з найвизначніших представників музики Латинської Америки; котрий заснував Бразильську музичну академію та був її першим президентом;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що у музиці Ейтора Вілла-Лобоса узагальнено його блискучі знання багат шарового бразильського фольклору, в якому поєдналися елементи індіанської, африканської, іспано-португальської та ін. європейських музичних культур; <i>простежує</i> усвідомлений вибір композитором національного спрямування у творчості задля втілення узагальненого та поетичного образу Бразилії; <i>має уявлення</i> про спектр творів (кілька опер, балети, симфонії, інструментальна, вокально-інструментальна музика, пісні, аранжування творів Баха, С. Рахманінова для хору, оркестру, обробки народних пісень); • <i>має уявлення про</i> Альфреда Шнітке як видатного російського композитора ХХ ст.; <i>знає</i>, що його творчість вирізняється масштабністю задумів, філософським змістом втілення добра і зла, яскравою виразністю музичної мови, полістилістикою у вигляді поєднання різних художніх стилів; • <i>має уявлення про</i> джаз (музику плантацій), <i>називає</i> його джерела (імпровізаційні форми афро-американської народної музики – спірічуел, блюз, регтайм, танцювально-побутова музика білих переселенців), основні характеристики (імпровізаційність, синкопований ритм, використання різноманітних тембрових барв, підвищена емоційність, особливий склад виконавців та інструментів), основні стилі (диксиленд, свінг, біг-біт, прогресив, кул); <i>розглядає</i> репродукції картин із циклу «Джаз» французького художника Анрі Матісса, <i>зіставляє</i> образний зміст прослуханих творів з образами живопису; • <i>має уявлення про</i> рок-музику, її ідейно-художнє спрямування, основні естетичні принципи (оспівування негативних проявів суспільної поведінки, вираження протесту проти соціальної несправедливості); особливі умови виконання (пластика, світлові ефекти, відповідна своєрідна поезія, сольний, ансамблевий спів), ведучі інструменти (гітари та клавішні); • <i>знайомиться, розповідає</i> про зміст, <i>вивчає напам'ять</i> тексти, співає бардівські пісні В. С. Висоцького, Б. Ш. Окуджави; 	<p>музичної компетентності. Удосконалення мистецького бачення. Розвиток зорового, слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного, теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; операцій ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівні; зорового, слухового, смислового, рухового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Розвиток естетичного і</p>
---	--	---

Продовження таблиці

	<ul style="list-style-type: none">• <i>розповідає</i> про войовниче протистояння рок-музики усьому іншому музичному світові (виникнення на поч. 50-х рр. ХХ ст.), <i>помічає</i> основні відмінності рок-музики (наявність електроінструментів, агресивність, гучність, експресивність);• <i>знає, називає</i> відомих українських композиторів і виконавців, <i>описує</i> їх творчість, <i>називає</i> окремі твори, жанри їх творчої спадщини;• <i>вивчає напам'ять, співає, характеризує</i> зміст ліричної пісні «Києве мій» вітчизняного композитора І. Шамо на слова Д. Луценка – освічення в любові до рідного міста;• <i>характеризує</i> творчість визначного сучасного українського композитора, педагога, музичного діяча, народного артиста, заслуженого діяча мистецтв України, лауреата державних премій Левка Колодуба, що вирізняється поєднанням класичних і сучасних традицій, висвітлює глибоку зацікавленість автора українським фольклором; <i>називає</i> основні жанри його творів (опери, балети, музично-драматичні твори, вокально-симфонічні, симфонічні, інструментальні, хорові, вокальні твори, романси, обробки народних пісень, музика для театру, радіо та кіно; дописування, редакція, оркестрування творів М. Лисенка, М. Вериківського, В. Косенка та ін. композиторів); <i>має уявлення про</i> Українську карпатську рапсодію, її музичність, мелодійність, яскраву народність;• <i>характеризує</i> творчість відомого українського композитора, педагога, музичного діяча, заслуженого діяча мистецтв України Жанни Колодуб – світла емоційність; щедрий ліризм, багатство звукобарвних відтінків, темпераментна імпульсивність; <i>називає</i> основні жанри її творчої спадщини (балети для дітей, музична комедія, мюзикли, кантата, твори для симфонічного та струнного оркестрів, інструментальні, вокальні твори, обробки народних пісень, музика до мультиплікаційних фільмів);• <i>розповідає про</i> творчий шлях неперевершеної виконавиці українських народних пісень, народну артистку України, лауреата різноманітних конкурсів, фестивалів, кавалера ордена княгині Ольги, Героя України Ніну Матвієнко; <i>називає</i> виконані нею твори (народні пісні – обрядові, ліричні, жартівливі, пісні-балади);• <i>розповідає про</i> зірок української рок-музики (С. Вакарчука – лідера рок-гурту України «Океан Ельзи»); <i>характеризує</i> творчість (чудове поєднання гарних, розумних текстів, виразних мелодій і сучасного гітарного року)	<p>етичного ставлення до навколишнього світу і самого (-ої) себе.</p> <p>Розвиток вокально-хорових навичок.</p> <p>Виховання інтересу до основних культурних музично-мистецьких світових і вітчизняних здобутків.</p> <p>Виховання учнівської міжособистісної взаємодії</p>
--	--	---

Продовження таблиці

Узагальнення (1 год.)

Тема 2. Музика у діалозі із сучасністю (17 год.)

<p>▪ Сфера емоційного впливу основних видів, стилів, жанрів музики на людину.</p> <p>▪ Творча спадщина провідних представників світової музичної культури.</p> <p>▪ Інтерпретація змісту музичних творів щодо їх місця і ролі в житті сучасної людини.</p> <p>▪ Соціокультурне значення музичного мистецтва.</p> <p>Орієнтовні тематичні завдання: слухання музичних творів; спів, хороспів; інтерпретація музичних творів; музичні диктанти; відвідування музичних театрів, філармоній, концертних залів, літературних та художніх музеїв; участь у шкільних концертах; колективні обговорення; дискусії; музичні</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>слухає</i> музичні твори, <i>уявляє</i> відповідні образи у різних модальностях (зоріві, слухові, смакові, тактильні, нюхові), вербально чи невербально або синтетично <i>виражає</i> їх (різні види мистецтва); • емоційно <i>реагує</i> на художні твори та <i>знаходить</i> в них особистісний смисл; • <i>добирає</i> до музичного твору твори живопису та навпаки; • художньо-естетично <i>сприймає</i> музику українських і зарубіжних композиторів у широкому діапазоні її видів, жанрів і форм (народна і професійна; хорова, симфонічна, вокальна, інструментальна, вокально-інструментальна тощо), <i>інтерпретує</i> інтонаційно-образний зміст прослуханих творів у процесі колективних обговорень і дискусій; • логічно, граматично та синтаксично правильно <i>висловлює</i> естетичне, емоційно-ціннісне ставлення до музичних творів, музичних явищ минулого та сьогодення, доречно використовуючи музичну термінологію (з незначною допомогою педагога); • <i>розпізнає</i> прослухані музичні твори та <i>називає</i> їх авторів; • <i>впізнає</i> композиторів за портретами, <i>називає</i> їх імена та основний твір (твори); • <i>слухає</i> та <i>порівнює</i> твори визначних композиторів різних національних культур у світлі відображення життя та побуту народу; • <i>порівнює</i> та <i>розповідає</i> про особливості музичної мови композиторів різних часів; <i>порівнює</i> музичні твори різних композиторів, написаних на один сюжет (наприклад, «Фауст» Ш. Гуно і Ф. Ліста; «Ромео і Джульєтта» С. Прокоф'єва та П. Чайковського); • <i>вивчає</i> напам'ять і <i>виконує</i> композиторські вітчизняні і зарубіжні, народні пісні (під музичний і ритмічний супровід); • <i>має уявлення</i> про: <ul style="list-style-type: none"> – звукову палітру як засіб вираження характерних рис музичного твору; – зображувальні функції оркестру в оперному жанрі; – образ людини та світу у музиці; 	<p>Формування вміння бачити інтонаційно-образну драматургію музичних творів.</p> <p>Формування контекстуального рівня лексичних узагальнень іменників (імпресіонізм (музичний), кантата, кітч, колажність, лібретто, мюзикл, ноктюрн, політистилістика, рапсодія, регтайм, симфоджаз, стилізація, транскрипції (фортепіанні), фольк-опера).</p> <p>Уточнення лексико-семантичних мовних явищ багатозначності (спадщина – явища музичної культури, які залишилися від попередніх часів; майно, що переходить після смерті його власника до іншої особи; транскрипція –</p>
---	--	---

Продовження таблиці

<p>вікторини; описові розповіді; читання та слухання літературних творів з бібліографічними даними про композиторів чи описами або розповідями про зміст музичних творів; розгляд репродукцій і фотографій із зображенням портретів, пам'ятників видатним композиторам; музичні ігри «Поміркуймо разом», «Відгадай мелодію (композитора)», «Вмілий диригент», «Чарівний мікрофон», «Шкільний оркестр», «Музикознавець»; пояснення значення афоризмів, крилатих виразів про музику; бесіди: «Любов, Добро, Гармонія, Гуманність, Людина і Природа у музичних творах», «Музичні шедеври» (висловлення власних</p>	<p>– авангард як назву різноманітних течій сучасного мистецтва, що характеризуються руйнуванням класичних традицій і пошуками нових форм і засобів вираження;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>наводить</i> приклади найвизначніших творів світової музичної спадщини; • <i>пригадує</i> музичні жанри за ілюстраціями чи фотографіями, музичний твір – за асоціативним рядом (наприклад: «Айвазовський у музиці», Схід, казка – М. А. Римський-Корсаков); • <i>розуміє, простежує</i>, зв'язно, лексично та граматично правильно <i>розповідає</i> про: <ul style="list-style-type: none"> – особливості втілення та відображення образу світу у музичному мистецтві; – сферу емоційного впливу основних видів, стилів, жанрів музики на людину (на прикладі творчості найвизначніших представників світової музичної культури); – значення музичного мистецтва в сучасному суспільстві як складової культури людства; • <i>висловлює</i> судження про вплив музики на свідомість людини; <i>розповідає про</i> втілення у музиці філософських тем добра і зла, життя та смерті, людських взаємовідносин; • <i>знає</i>, що опера є основою творчості Дж. Верді; <i>має уявлення про</i> основні характерні риси його оперного мистецтва (високий гуманізм, міцний зв'язок із життям, доступність музичної мови, яскравість, мужність); обсяг творчого доробку (26 опер, що не повторюють одна одну ні мелодичними темами, ні художніми образами, ні сюжетними лініями; Реквієм, кантата, хоріві, вокальні, інструментальні, вокально-симфонічні твори); • <i>характеризує</i> зміст опери Дж. Верді «Ріголетто» (драматургія побудована на зіткненні двох гостро конфліктних образів – молодого легковажного жорстокого герцога і старого горбаня Ріголетто, який змушений долею виконувати принизливу роль блязня, допомагаючи герцогу і його приятелям у їхніх бездумних пригодах; зіткнення цих контрастних образів доведене у фіналі опери до неймовірної трагедійної кульмінації); • <i>має уявлення про</i> Ріхарда Вагнера як видатного німецького композитора, диригента, поета-драматурга, театального діяча, мислителя XIX ст., представника останнього періоду розвитку музичного романтизму; реформатора оперного жанру, творця 	<p>перекладання музичного твору для інших інструментів або для голосу; сукупність спеціальних знаків, за допомогою яких передається вимова звуків якоїсь мови; передавання літер однієї писемності літерами іншої; камерний – інструментальна або вокальна музика (сольні твори, романси й пісні) для невеликого складу виконавців, різного роду ансамблів (дует, тріо тощо); який складається з кількох камер; призначений для невеликого приміщення та нечисленної аудиторії). Удосконалення лексичної системності у вживанні іменників (опера – оперета, авангард – модернізм – постмодернізм, кантата – канат). Вправління у</p>
---	---	--

Продовження таблиці

<p>уподобань); «Мистецькі та життєві зустрічі композиторів сучасності»; «Геній італійської опери Дж. Верді»; «Останній найвизначніший романтик XIX ст. Р. Вагнер», «Реформи Р. Вагнера»; «Класичні твори золотого фонду світового мистецтва» (С. С. Прокоф'єв), «Унікальний і неповторний стиль майстра С. С. Прокоф'єва»; «Казковий світ музики М. А. Римського-Корсакова», «Айвазовський у музиці» (М. А. Римський-Корсаков); «Засновник музичного імпресіонізму Клод Дебюссі»; «Опера «Фауст» Шарля Гуно»; «Угорський композитор Ференц Ліст», «Перший музикант Європи та князь усіх</p>	<p>монументального програмного вокально-симфонічного твору у вигляді музичної драми, що значно відрізняється від традиційної опери (значне зменшення ролі віртуозних вокальних партій і зовнішніх ефектів на користь інструментально-симфонічного складу); <i>перераховує</i> основні жанри його творчої спадщини (опери – основний жанр, симфонії, увертюри, хоріві, інструментальні та вокальні твори);</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>називає</i> основні жанри творчості С. С. Прокоф'єва (опери, балети, симфонії, симфонічна казка, інструментальні концерти, кантати, ораторія, сонати, сюїти, пісні, твори для фортепіано, музика для театру та кіно); <i>знає</i>, що творчість композитора характеризується жанровим розмаїттям і багатством втілених образів, гармонійним і радісним відчуттям навколишнього світу; • <i>знає</i>, що опери музичного казкаря, майстра музичного морського пейзажу, композитора М. А. Римського-Корсакова написані на сюжети казок фантастичної та побутової тематики різних країн світу та розкривають тонке розуміння національного характеру, особливостей музичної культури інших народів; <i>називає</i> основні жанри творів (опери, симфонії, симфонічні сюїти, увертюри, інструментальні, хоріві та вокальні твори); • <i>має уявлення</i>, що симфонічні твори М. А. Римського-Корсакова виражають загальний поетичний дух музики, а не окремі зображувальні деталі, що композитор, майже не використовуючи оригінальних народних мелодій, створив барвисту музичну картину Сходу; <i>характеризує</i> спільну гуманістичну спрямованість творів, які оспівують красу та гармонію людини й природи, потяг до світлих почуттів, прекрасного в житті, піднесено й романтично змальовують життя народу та його героїв; <i>простежує</i>, що симфонічна сюїта «Шехерезада» містить окремі образи з арабських казок «Тисячі й однієї ночі», зокрема картини «Море і корабель Синдбада», «Фантастична оповідь Календера-царевича», «Царевич і Царівна», «Багдадське свято і корабель, що розбивається об скелю з мідним вершником»; <i>називає</i> основні жанри видатного сучасного українського композитора, педагога, музичного діяча Леоніда Грабовського (одноактні опери, вокально-симфонічні, симфонічні, камерні, інструментальні, вокально-інструментальні, хоріві твори, музика до художніх, науково-популярних, мультиплікаційних фільмів, театральних вистав); • <i>має уявлення про</i> угорського композитора XX ст. Імре Кальмана, всесвітньо відомого 	<p>розрізненні та уточненні значень паронімічних пар іменників (музика – мюзикл, твір – двір – звір, балет – багет, опера – сфера).</p> <p>Поліпшення інтегративної діяльності аналізаторів, міжпівкульної взаємодії. Акцентування уваги на лексичній і граматичній правильності мовлення. Стимулювання пізнавальної та мовленнєвої активності. Сприяння емоційному насиченню. Збагачення емоційно-музичного досвіду. Підвищення естетичної свідомості, загальнокультурної та музичної компетентності. Удосконалення мистецького бачення. Розвиток вокально-хорових навичок. Розвиток зорового,</p>
---	--	---

Продовження таблиці

<p>фортепіаністів» (Ф. Ліст); «Рапсодія в стилі блюз» (Дж. Гершвін); «Родина, родина – від батька до сина» (муз. О. Злотника на слова В. Крищенка); «Угорський геній оперети Імре Кальман»; «Я стверджуюсь» (Є. Станкович); «Фантастична атмосфера фолк-опери»; «Музично-сценічний жанр мюзиклу»; «Київський авангард» (Л. О. Грабовський); «Перший концерт для фортепіано з оркестром» (П. І. Чайковський); «Сповідь душі, або трагічний документ епохи» (Шоста симфонія П. Чайковського за Б. Астаф'євим); «До нових берегів – девіз М. П. Мусоргського», «Перетин історичного минулого з темами сьогодення у творах</p>	<p>передусім своїми яскравими емоційними, ліричними, сповненими щирих палких почуттів і блискучого гумору оперетами; <i>характеризує</i> зміст «маленької опери, сповненої палких почуттів» – «Карамболіна» з II дії оперети «Фіалка Монмартра» за п'єсою французького драматурга Мюрже «Богема» (композитор оспівує яскраве життєрадісне життя Парижу в особі головних героїв – художника Рауля Делакруа, поета Анрі Мюрже, композитора Марселя Ерве та вуличної співачки Віолети);</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>описує</i> музичну драматургію оперет Ісака Дунаєвського, його лірико-романтичні твори, побудовані на кращих класичних європейських традиціях, проте своєрідні за своїм інтонаційним складом і музичною формою; в їх основі – ліричні й суспільні мотиви сюжету; • <i>називає</i> основні жанри музичних творів лірика, одного з найвизначніших представників сучасної української музики, лауреата багатьох, у т. ч. й міжнародних, премій та конкурсів Валентина Сильвестрова (симфонічна, камерно-інструментальна, фортепіанна, хорова та вокальна музика, естрадні пісні та музика для дітей); <i>характеризує</i> його творчість (новаторство музичного мислення у поєднанні імпровізаційності з чіткістю структури та форми, глибина думки, наскрізна мелодизація, авангардизм, витонченість музичної мови); • <i>описує</i> творчість французького художника-новатора, засновника музичного імпресіонізму, нового фортепіанного стилю XX ст. К. Дебюссі (сплетіння особливої імпресіоністичної мелодики, гармонія, ритм, фантастична оркестровка, нова виразність, яка виражає саме стан, а не процес); • <i>має уявлення</i>, що в сер. XIX ст. в оперному мистецтві Франції з'являється новий жанр – лірична опера, яка розкриває особисту драму героїв; • <i>читає, переказує</i> поему «Фауст» Й. Гете, <i>розглядає</i> ілюстрації до неї, <i>відповідає</i> на запитання за змістом, <i>вивчає</i> уривки напам'ять; • <i>знає</i>, що в опері «Фауст» французького композитора Ш. Гуно II пол. XIX ст. однією з центральних фігур є злий дух Мефістофель; • <i>має уявлення про</i> триптих симфонічних поем «Фауст» Ф. Ліста: I частина – «Фауст», II – «Гретхен», III – «Мефістофель»; • <i>розуміє</i> значення вивчення іноземної мови для кращого розуміння сутності 	<p>слухового сприймання, уваги та логічної пам'яті, усного зв'язного описового монологічного мовлення; асоціативного, теоретично-рефлексивного мислення, розумових операцій порівняння, аналізу, синтезу, умовиводів; операцій ймовірного прогнозування на лексичному, морфологічному, граматичному та синтаксичному рівні; зорового, слухового, смислового, рухового контролю; просторового орієнтування; емоційно-вольової сфери, фантазії, творчої уяви. Розвиток естетичного і етичного ставлення до навколишнього світу і самого (-ої) себе. Розвиток вокально-хорових навичок.</p>
--	--	--

Продовження таблиці

<p>М. П. Мусоргського»; «Задумана сповідь» (на матеріалі пісні «Три поради» композитора І. Шамо, поета-пісняря Ю. Рибчинського); «Майстерність у творчості М. Лисенка»; «Велика патетична соната Л. Бетховена (соната № 8)»</p>	<p>тлумачення понять і коренів їх виникнення (наприклад, регтайм – рваний час – перехресні ритми африканської музики);</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i>, що «Рапсодія в стилі блюз» побудована на основі чотирьох тем: I – емоційно насичене соло кларнета з використанням гліссандо, II – танцювального характеру, у виконанні мідно-духових інструментів, III – пісенного складу, синкопована за ритмом, IV – лірична кульмінація; • <i>розуміє</i> оперету як музично-драматичний комедійний твір розважального характеру, в якому спів і танок поєднуються з розмовним діалогом; <i>знає</i>, що угорський композитор І. Кальман створив багато оперет; • <i>має уявлення</i>, що сучасні українські композитори використовують творчий метод, що поєднує стихію старовинних шарів фольклору з різноманітними технологічними засобами нашої сучасності; • <i>характеризує</i> музично-театральний жанр мюзиклу, що поєднує ознаки оперети та драматичного спектаклю, де органічно поєднуються елементи джазу, фольклору, оперети, літератури; • <i>описує</i> деякі твори П. І. Чайковського: Перший концерт для фортепіано з оркестром – дивовижна досконалість форм, значущість задуму, мелодійність, величезний заряд життєлюбства; Шоста симфонія – глобальні проблеми буття (життя і смерть, особистість і суспільство, мрії і дійсність, радість і страждання); • <i>розповідає про</i> образну насиченість образів музичних творів М. П. Мусоргського, розкриття життєвої правди, краси людини і природи; <i>має уявлення</i> про оперу «Борис Годунов» (за трагедією О. С. Пушкіна) і зображення образів народу та царя; • <i>має уявлення про</i> українську класичну музику М. В. Лисенка, зокрема його твори вокально-хорового жанру; • <i>прагне</i> до творчої самореалізації за допомогою музики 	<p>Виховання інтересу до основних культурних музично-мистецьких світових і вітчизняних здобутків.</p> <p>Виховання творчої активності, готовності до музичної самоосвіти</p>
<p><i>Узагальнення (1 год.)</i></p>		

На кінець навчального року з предмету «Музичне мистецтво» показниками сформованості галузевої компетентності учнів восьмого класу загальноосвітньої спеціальної школи для дітей із тяжкими порушеннями мовлення виступають:

1. Аудіювально-мовленнєвий компонент:

- диференціація творів різних стилів, напрямів і жанрів музики;
- слухання музичних творів, змалювання виникаючих внутрішніх картин мовленнєвими чи невербальними засобами у вигляді зорових, слухових, смакових, тактильних, нюхових образів-уявлень чи їх комбінацій;
- відчуття різниці мелодії, ритму, динаміки та фактури музичних творів, розуміння їх змісту (у т. ч. іноземних композицій);
- глибоке вивчення мови музики;
- знаходження загальних закономірностей художнього відображення дійсності та внутрішнього світу людини у творчості композиторів різних часів;
- вдумливе сприймання та інтерпретування музичних творів.

2. Вокально-мовленнєвий компонент:

- аналіз ритму мелодії, звернення уваги на зміщення акцентів (синкопи);
- продумування виконавського плану твору з урахуванням динамічного і темпового розвитку музики, визначаючи кульмінацію;
- виконання (спів) тематичних та / чи улюблених музичних різножанрових творів із використанням доступних музичних інструментів або без них;
- опанування вокально-хоровими вміннями та навичками в межах музичних здібностей, з урахуванням психомовленнєвих можливостей (правильність звуковимови, збереження просодичних, складо-ритмічних, лексико-граматичних компонентів мовлення).

3. Інформаційно-мовленнєвий компонент:

- усвідомлення призначення та життєвого смислу академічної і розважальної музики;
- простеження національних музично-педагогічних традицій і сучасних тенденцій розвитку музичної культури в Україні та за її межами;
- розкриття значення емоційного впливу основних видів, стилів, жанрів музики в сучасному суспільстві як складової культури людства;
- специфічне засвоєння інформації через музичні твори, встановлення взаємозв'язків із іншими видами мистецтва, комунікація засобом музики;
- уявлення про творчу спадщину провідних представників світової і вітчизняної музичної культури;
- засвоєння основних музичних понять та відповідної термінології, використання її у навчальній та побутовій комунікації;

4. Особистісно-мовленнєвий компонент:

- емоційне реагування на художні твори та знаходження в них особистісного смислу;

– пошук у музиці особистісних смислів співзвучних власному духовному світові;

– вербальна, вокальна, інструментальна, ритмічна, художня, пластична імпровізація;

– зміцнення ціннісних орієнтацій, аргументація своїх думок, суджень, оцінок із використанням синтаксично та семантично правильного зв'язного мовлення;

– збагачення емоційно-естетичного досвіду, духовно-естетичне самовдосконалення;

– розвиток загальних і музичних здібностей, творчого потенціалу особистості;

– відчуття потреби у творчій самореалізації.

Слід зазначити, що представлені показники можуть варіюватися в залежності від механізмів виникнення та прояву мовленнєвих порушень у школярів і з опорою на найбільш збережені компоненти мовленнєвої та пізнавальної діяльності.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Музичні твори для сприймання та виконання учнями¹

Тема 1

Музичні твори для сприймання учнями

Основні: Й. С. Бах. Токата і fuga ре мінор; Л. Бетховен. Соната № 14; Л. Ревуцький. Симфонія № 2 (фінал); Й. Штраус. Полька-піцикато; Ж. Бізе. Фрагменти з опери «Кармен»; Ж. Бізе-Р. Щедрін. «Кармен-сюїта»; Б. Окуджава. «Ваша величносте, жінко»; Е. Вілла-Лобос. Арія з Бразильської бахіани № 5; А. Шнітке. Сюїта в старовинному стилі, «Молитва» (спірічуел); Л. Армстронг. «Блюз Західної околиці»; Л. і Ж. Колодуб. Фрагменти сюїти з мюзиклу «Пригоди на Міссісіпі»; Ш. Дюмон. «Ні, я ні за чим не жалкую»; Д. Дассен. «Бабине літо»; П. Каас «Безі» («Bessie»); Е. Преслі. «Все гаразд, мамо»; Дж. Леннон, П. Макартні. «Дівчина» («The Girl»), «Шоу має тривати» («The show must go on») групи «Queen»; І. Дунаєвський. «Марш веселых ребят»; Р. Паулс. «Маестро», «Місто золоте» (в обробці Б. Гребенщикова); українські народні пісні: «Там, де Ятрань круто в'ється», «Веснянка», «Ой, у гаю при Дунаю»; В. Івасюк. «Два перстені», «Пісня буде поміж нас»; С. Вакарчук. «Друг».

Додаткові: Л. Колодуб. «Карпатська рапсодія»; М. Дремлюга. Концерт для бандури з оркестром (1 ч.); Д. Херман. «Хелло, Доллі»; А. Козлов. «Ностальгія»; Ф. Лей. «Історія кохання», «Чао, бамбіно»; П. Морія. «Млин», «Ми – чемпіони» («We are the champions») групи «Queen», «Ще одна цеглинка у стіні» («Another Brick in the Wall») групи «Pink Floyd»; В. Лепін. «Візьми гітару»; В. Висоцький. «Я не люблю»; А. Богачук. «Тиша навкруги»; В. Івасюк. «Золотоволоска»; С. Вакарчук. «9-1-1».

Музичні твори для виконання школярами

Основні: Л. Квінт. «Здрастуй, світ!»; П. Майборода. «Моя стежина»; І. Шамо. «Києве мій»; Дж. Леннон, П. Макартні. «Вчора» («Yesterday»); В. Висоцький. «Пісня про друга»; В. Івасюк. «Червона рута».

Додаткові: П. Сігер. «Все ми перебором»; Б. Фільц. «Любіть Україну»; П. Майборода. «Київський вальс»; Т. Петриненко. «Господи, помилуй нас»; О. Розенбаум. «Вальс-бостон».

Тема 2

Музичні твори для сприймання учнями

Основні: Дж. Верді. Пісенька Герцога та фінал опери «Ріголетто»; Р. Вагнер. «Політ валькірій» з опери «Валькірія»; С. Прокоф'єв. «Танець дівчат з ліліями», «Монтеккі і Капулетті» з балету «Ромео і Джульєтта»; М. Римський-Корсаков. Симфонічна сюїта «Шехеразада»; Л. Грабовський. Симфонічні фрески (фрагмент); Дж. Гершвін. Рапсодія в блюзових тонах; І. Кальман. Фрагмент з оперети «Фіалка

¹ Матеріали повністю відповідають загальноосвітній навчальній програмі.

Монмартра»; І. Дунаєвський. «Пісня про Одесу» та сцена з оперети «Біла акація»; В. Сильвестрів. «Кітч-музика»; Л. Бетховен. Соната № 8 «Патетична» (1 ч.), «Елізі», Симфонія № 9 (фінал); М. Лисенко. Вальс, «Безмежнеє поле», Кантата «Б'ють пороги»; П. Чайковський Концерт № 1 (1 ч.), романс «Серед шумного балу», симфонія № 6 (фінал); Є. Станкович. Триптих для скрипки і фортепіано «На верховині», фрагмент з балету «Ольга», фолк-опера «Цвіт папороті» (фрагменти).

Додаткові: Ш. Гуно. Куплети Мефістофеля з опери «Фауст»; К. Дебюссі. «Місячне сяйво»; Ф. Ліст. Ноктюрн «Мрії кохання», «Мефісто-вальс»; Й. С. Бах. Бранденбурзький концерт, Арія з оркестрової сюїти № 3; М. Мусоргський. Фрагменти з опери «Борис Годунов»; Б. Лятошинський. Хори «По небу крадеться луна», «Тече вода в синє море»; Г. Майборода. «Неначе сон» (Елегія пам'яті Лисенка).

Музичні твори для виконання школярами

Основні: Б. Окуджава. «Надії маленький оркестрик»; М. Катричко. «Хуртовина»; І. Білозір. «Ласкаво просимо», українська народна пісня «Чом ти не прийшов», «Місто золоте» (в обробці Б. Гребенщикова); К. Молчанов. «Журавлина пісня»; О. Злотник. «Родина»; І. Карабиць. «Пісня на добро».

Додаткові: А. Пашкевич. «Мамина вишня»; О. Білаш. «Два кольори»; І. Поклад. «Сива ластівка»; Б. Фільц. «Ой, на Купала купав очка»; О. Білаш. «Ясени»; І. Шамо. «Три поради»; В. Івасюк. «Пісня про тебе».

АВТОРСЬКА ДОВІДКА

Рібцун Юлія Валентинівна – старший науковий співробітник, доктор філософії в галузі педагогіки, старший науковий співробітник лабораторії логопедії Інституту спеціальної педагогіки НАПН України; дипломований учитель-логопед і вчитель-дефектолог, дипломований психолог, сертифікований психотерапевт; автор понад 200 науково-методичних публікацій, у т. ч. корекційно-розвивальних програм і навчальних посібників із питань діагностики та корекції мовленнєвих вад у дошкільників, запатентованої корисної моделі «Спосіб відновлення вимовної функції у дошкільнят з порушеннями фонетико-фонематичної сторони мовлення». Авторський сайт www.logoped.in.ua.